

Obiectivele care stau la baza procesului de formare a comportamentului disciplinat

Prof. Marinescu Mădălina-Angela

Școala Profesională Daneți

Disciplina se referă în special la acceptarea anumitor scopuri și a normelor de conduită necesare pentru realizarea lor. În școală se au în vedere mai ales metodele prin care cadrul didactic exercită controlul asupra clasei, respectiv acțiunile întreprinse de el pentru a curma sau a preveni abaterile elevilor de la normele de conduită școlare.

Controversele privind disciplina, încă nerezolvate, sunt constituite în teorii distincte din cadrul pedagogiei moderne și contemporane:

- Teoria disciplinei permisiv-liberale, originară în concepția lui J.J. Rousseau, postulează faptul că orice constrângere exterioară prin dispoziții, ordine, interdicții sau pedepse înăbușă manifestările spontane ale copilului, (potrivit tendințelor sale naturale) și constituirea personalității sale.
- Teoria disciplinei autoritare, potrivit căreia natura umană prin esența ei este predispusă spre manifestări negative, iar pentru atenuarea și înfrânarea lor sunt necesare măsuri severe de constrângere.

Mecanismele de a preveni, interveni și a rezolva problemele disciplinare presupune strategii de intervenție ale cadrului didactic, de natură managerială; prevenția este mult mai importantă valoric decât rezolvarea postfactum ale unor situații de criză.

Grupul-clasă, și chiar și cadrul didactic, tinde să-i valorizeze pe aceia care se supun foarte ușor normelor explicite, dar este bine să-i aprecieze și pe dizidenți, pentru curajul de care dau dovadă în a critica.

Dintre obiectivele care stau la baza procesului de formare a comportamentului disciplinat la elevi sunt:

- cunoașterea de către elevi a normelor specifice disciplinei;
- formarea la elevi a unor deprinderi și a unor obișnuințe de conduită disciplinată;
- formarea la elevi a deprinderilor de organizare rațională a timpului;
- asimilarea și integrarea normelor și a deprinderilor de conduită în propria structură de personalitate a fiecărui elev;
- dobândirea capacității de autocontrol al forțelor fizice și psihice;
- stabilizarea atitudinilor de punctualitate și de corectitudine;
- formarea și dezvoltarea capacității elevilor de a se adapta la diferite medii (familia, școala, viitorul loc de muncă etc.), fiecare dintre acestea având o serie de norme specifice.

Dirijarea procesului educațional presupune formularea concretă a obiectivelor educaționale, organizarea activității școlare în vederea realizării acestora și controlarea/evaluarea nivelului la care au fost realizate.

Mai mult, educația în spiritul disciplinei școlare ar putea fi pusă într-un raport de analogie cu educația morală, ceea ce ar implica, faptul că asemenea personalității morale și atitudinea disciplinată să aibă două componente, conștiința asupra disciplinei școlare și conduita disciplinată, care să acționeze în stânsă interdependență. Prin analogie cu personalitatea morală, prin fuziunea dintre componentele: cognitive, afective și volitive ale intelectului se obțin convingerile, care sunt considerate nucleu al conștiinței disciplinate, prin faptul că declanșează și susțin din interior comportamentul disciplinat al elevilor.

Pentru a promova concordanța dintre conștiința și conduita în privința disciplinei școlare a elevilor, se recomandă:

- oferirea unor modele demne de urmat;
- eșalonarea corectă a exersării respectării regulilor, pentru a se preveni apariția rezistenței sau a repulsiei față de ele;
- controlarea sistematică a îndeplinirii cerințelor;
- evaluarea conduitelor prin recompense și sancțiuni;
- urmărirea, ca deziderat posibil, a trecerii de la disciplină la auto-disciplină, prin interiorizarea treptată a normelor și a exigențelor stabilite.

De altfel, pentru a se putea concentra la lecție sau pentru a participa activ la dobândirea cunoștințelor, elevii au nevoie de o oarecare liniște.

Dacă ei nu sunt atenți la activitățile de învățare și nu acționează rezonabil, nu-și vor însuși subiectul sau tema predată. De aceea apare oarecum firească ideea ca și educatorul (acestuia revenindu-i în mare măsură și responsabilitatea asigurării în clasă a climatului propice învățării) să insiste asupra ordinii și comportării disciplinate a prescolarilor. Dar dacă educatorul consumă mult timp cu problemele de disciplină, așa cum se întâmplă uneori, atunci nici el și nici elevii nu vor realiza ceea ce și-au propus. Pe de altă parte, solicitarea frecventă a ordinii și liniștii, ea însăși sursă de dezorganizare a atenției, poate duce în cele din urmă la apariția unei inhibiții excesive la elevi, a „surdității psihice” a acestora. În sfârșit, nu poate fi exclusă nici eventualitatea „coalizării” lor în scopul producerii unor „șicane” celui pe care, în sinea lor, îl consideră un fel de opresor.

Bibliografie:

1. Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Editura Polirom, Iași, 1998, Constantin Cucoș;
2. Pedagogie, ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2002, Momanu, Mariana;
3. Introducere în teoria educației, Ed. Polirom, Iași, 2002 Teodor Cozma, A. Neculau, T. Cozma (coordonatori);
4. Sterea, I. (coordonator) – Educarea în spiritual disciplinei școlare, Suport de curs pentru învățământul la distanță, Casa Corpului Didactic, Deva, 2013.